

DE GESCHIEDENIS VAN BASKETBALL

Basketball werd in december 1891 bedacht op het Springfield College in de Amerikaanse staat Massachusetts, destijds Springfield YMCA Training School genoemd.

De school werd bezocht door studenten die YMCA-secretarissen en YMCA-directeuren lichamelijke opvoeding wilden worden (YMCA = Young Men's Christian Association). Het hoofd van de afdeling lichamelijke opvoeding van het Springfield College was Dr. Luther Gulick, een absolute autoriteit op zijn vakgebied.

Gulick zag in dat de studenten zich stierlijk verveelden met de Zweedse, Duitse en Franse spelvormen van die tijd. Andere vormen van gymnastiek zoals bijvoorbeeld marcheren, werden al net zo smakeloos gevonden.

En als er gevoetbald werd, betekende dat vaak gebroken ruiten. Iedere keer dat een nieuw spel uitgetoet werd, maakten de studenten geen geheim van hun afkeer. In de zomer van 1891 bedacht Dr. Gulick dat er een acceptabel indoor-spel bedacht moest worden, dat het gat zou kunnen vullen tussen de honkbal- en American-footballseizoenen. Hij droeg een jonge sportinstructeur op snel met een oplossing voor de dag te komen.

NAISMITH

De jonge sportinstructeur was James Naismith, een prima atleet, die oorspronkelijk dominee had willen worden. Nadat hij echter getuige was geweest van een incident in een rugbywedstrijd, bedacht hij dat er effectievere manieren moesten zijn dan preken om goede dingen te doen. Toen hij om raad vroeg werd hem geadviseerd zich op Springfield in te schrijven. Dr. Gulick had Naismith's bijzondere kwaliteiten onmiddellijk opgemerkt en benoemde hem in zijn tweede jaar tot instructeur, en spoorde de jonge Canadees aan tot het bedenken van een nieuw spel. Naismith geboren op 6 november 1861 in Ontario, Canada; Overleden op 28 november 1939 in Lawrence, Kansas nam de uitdaging aan, leende een aantal kenmerken van andere sporten die hij speelde en schreef dertien regels neer.

1. De bal moet een gewone voetbal zijn. De bal mag in elke richting geworpen worden, met 1 of 2 handen.
2. De bal mag in elke richting geslagen worden, met 1 of 2 handen, maar nooit met een vuist.
3. Een speler mag niet met de bal lopen. De speler moet de bal gooien van de plek waar hij hem gevangen heeft; waarbij enige speelruimte in genomen dient te worden voor een speler die de val vangt terwijl hij hard aan het rennen is.
4. De bal moet in of tussen de handen gehouden worden; de armen of het lichaam mogen niet gebruikt worden om de bal vast te houden.
5. Op geen enkele manier is het toegestaan met de schouders te duwen, vast te houden, te duwen, te laten struikelen of te slaan; de eerste inbreuk op deze regel levert de speler in kwestie diskwalificatie op, tot het volgende doelpunt wordt gemaakt. Wanneer het duidelijk de bedoeling was een speler te blesseren, dan geldt diskwalificatie voor de hele wedstrijd en is een wissel niet toegestaan.
6. Een fout is: het slaan tegen de bal met de vuist; overtreding van de regels 3 en 4; en de gevallen omschreven in regel 5.
7. Wanneer 1 van beide teams 3 opeenvolgende fouten maakt, dan telt dat als een doelpunt voor de tegenpartij (opeenvolgend betekent: zonder dat de tegenpartij een fout maakt).
8. Een doelpunt wordt gemaakt wanneer de bal vanaf het veld in de basket geworpen of geslagen wordt en daar blijft. De spelers die de basket verdedigen mogen het doel niet aanraken of doen bewegen. Als de bal erop blijft liggen en de verdediging beweegt de basket, dan telt dat als een doelpunt.
9. Als de bal buiten gaat, moet deze in het veld geworpen worden door de eerste persoon die de bal heeft aangeraakt. In geval van onenigheid moet de scheidsrechter de bal in het veld gooien. Degene die de bal ingooit heeft daar 5 seconden voor. Als het langer duurt, gaat de bal naar de tegenpartij. Als 1 der partijen blijft doorgaan tijd te rekken, dan moet de scheidsrechter een fout fluiten tegen dat team.
10. De "umpire" moet de spelers beoordelen en de fouten noteren en de scheidsrechter waarschuwen wanneer 3 opeenvolgende fouten zijn begaan. Hij heeft de macht om spelers te diskwalificeren volgens regel 5.
11. De scheidsrechter moet de bal beoordelen en beslissen aan wie de bal toebehoort wanneer die in het spel is. Hij moet ook de tijd bijhouden. Hij beslist wanneer een doelpunt gemaakt wordt en houdt de score bij, samen met de andere taken zoals die gewoonlijk door een scheidsrechter worden vervuld.
12. De tijd bestaat uit 2 helften van 15 minuten, met 5 minuten rust daartussen.

13. De partij die in die tijd de meeste doelpunten maakt wordt tot winnaar uitgeroepen. In geval van een gelijk spel kan de wedstrijd, wanneer beide aanvoerders daarmee instemmen, voortgezet worden tot een doelpunt wordt gemaakt.

KENMERKEN

Hoewel de regels en spelstijlen in de loop der jaren talloze uitbreidingen en variaties hebben ondergaan, zijn uit Naismith's oorspronkelijke 13 regels vijf principes overgebleven, die tot op de dag van vandaag kenmerkend zijn voor het spel:

1. Er moet een bal zijn, die groot, licht en makkelijk te hanteren is.
2. Er mag niet met de bal gelopen worden.
3. Niemand van welke partij dan ook mag belemmerd worden in het spelen van de bal op welke plaats en welk tijdstip ook.
4. Lichamelijk contact is niet toegestaan.
5. Het doel moet zich in de lucht bevinden en horizontaal zijn.

BASKETBALL VOOR HET EERST GESPEELD

Toen de gymklas op de morgen van 21 december 1891 bij elkaar kwam, ontvouwde Naismith zijn nieuw bedachte spel en deelde de klas in twee groepen van negen in. Zoals te verwachten viel, verborgen de studenten hun argwanendheid niet. Maar zij wisten niet dat ze voor een verrassing stonden. Een verslag uit de vijftiger jaren van de toen nog enige in leven zijnde student uit de groep. Raymond P. Kaighn geeft goed weer hoe basketball in het prille begin beleefd werd.

'Op een koude decemberdag in 1891 draafde onze klas de gymnastiekzaal van de YMCA Trainingschool in Springfield-Massachusetts binnen, gelaten afwachting hoe onze vrije

tijd te besteden. Na een seizoen van voetbal oefenen en plichten vervullen hadden wij weinig interesse om iets te doen. Het zou een saai dag worden. Dat hadden we reeds geaccepteerd. Maar we rekenden niet op Jim Naismith, een vastberaden man vol verbeeldingskracht. Eerst bevestigde Jim twee perzikenmanden, een aan iedere kant van het lokaal aan de onderkant van het balkon. Toen Jim hiermee klaar was, vertelde hij over zijn nieuwe spel en verduidelijkte de regels. Wij kregen grotere belangstelling. Hij toonde ons de bal die we zouden gebruiken en hierna verdeelden wij door kiezen onze 18 man, negen aan iedere kant.

In het midden van de zaal werd de bal op geworpen en wij allen grabbelden ernaar vol vuur. Uitrustingsstukken van de zaal, halters enzovoort, vlogen van de muur van het gymnastieklokaal en vielen overal als wij de bal trachtten te bemachtigen. In het begin trachtte iedere speler van onverschillig welke plek van het speelveld de bal in de mand te werpen. Jim's hoop op goed teamwork werd danig teleurgesteld in de eerste minuten van spelen. "Plaatsen, plaatsen, plaatsen" riep hij, maar wij hadden geen aandacht en veel te veel pret - voor de eerste keer - met deze indoortraining. Later, nu wij het spel elke dag speelden, ontwikkelde zich meer samenspel. Zonder twijfel kwam dit door Jim's voortdurend aanhouden op plaatsen van de bal. "Plaatsen" werd zodoende de strijdkreet van de klas.

Omdat ons spel iedere dag meer populair werd, wensten wij het een naam te geven. Wij kozen gymnastiekzaalbal. Vanaf het ogenblik dat de baskets permanent aan de balkons bevestigd bleven, kregen wij de gewoonte het basketbal te noemen en de naam was gevonden.

Het kiezen van manden als doel voor dit nieuwe spel was louter toeval. Naismith was er verwonderd over wat een team al niet met een bal kon doen. Hij had eerst gedacht aan een ander soort doen. Bijvoorbeeld een net zoals gebruikt werd bij Lacrosse, maar dat was niet goed want de spelers zouden alleen over het net tuimelen. Daarna nam hij in overweging een goal te maken van latten zoals bij het Amerikaanse voetbal. Tenslotte besloot hij iets te vinden, waarin de bal zou blijven liggen - en dat was het beste idee. Hij bedacht de bal te laten werpen in een grote doos. Dus vroeg hij de portier om een paar oude dozen op te scharrelen. De portier kwam echter met twee oude perzikmanden terug en Jim accepteerde deze. Zonder het zich te realiseren koos hij zodoende het principe van zijn spel.

Jim ontwierp 13 grondregels voor de eerste schermutselingen. Een van de origineelste regels was, dat indien de bal de grenzen van het veld passeerde, deze behoorde aan de partij die de bal het laatst had aangeraakt. Dit produceerde regelmatig een heel oproer want alle achttien spelers doken bij een uitbal achter de bal aan om hem het laatst aan te raken. Deze uitbalregel bleef onveranderd tot 1913.

De meeste basketballspelers trokken aan de manden als zij de bal uit het doel wilden halen. Jim's probleem was: hoe krijg ik de bal uit de mand? Zolang er manden gebruikt werden met de bodem erin, bleef de bal daar natuurlijk liggen totdat iemand hem eruit tilde. Eerst moesten wij een ladder tegen het balkon zetten en moest steeds iemand naar boven klimmen als er een doelpunt gemaakt was. Ook namen we vaak een medespeler op de schouders om zodoende de bal te pakken. Dit hield het spel zo op dat wij besloten schooljongens op het balkon te zetten, die ons spel volgden en over de balkonrand moesten reiken om de bal naar ons terug te werpen.

Eindelijk was er iemand die de gedachte had een gat in de bodem van de mand te maken, zodat we met een stok door het gat de bal weer uit de mand konden stoten. Ongeveer 2 jaar later stelde een man van The Spalding Sporting Goods Company voor een stevig net van koord rond een ijzeren ring te maken. Hij bevestigde een ander koord door de ring aan de onderkant van het net. Dit koord liep over een katrol. Als de scheidsrechter aan dit koord trok, dan sprong de bal terug over de rand van de ring. Vele jaren later ontdekte iemand dat het veel beter was de bal direct door de basket te laten vallen. Dus liet hij een opening in de bodem van het net.

B O R D

De toeschouwers, schooljongens, gaven de spelers een andere kwekking. In hun enthousiasme trachtten zij hun favorieten te helpen, door leunende over het balkon de bal in of uit de basket te slaan. Op een dag waarschuwde Jim hen een grote plank achter de basket te maken. Dit bleek een belangrijker verandering te zijn dan hij zich op dat moment realiseerde, want het was het begin van een tegenwoordige bord achter de ring, waar bij het schieten gebruik van

gemaakt kan worden. Met de Kerstvakantie, enige dagen na de eerste schermutselingen op het basketballveld, namen wij allen het basketball-idee mee naar huis.

Later introduceerde de YMCA ons spel over de hele wereld. De vloer van de Springfield Gymnastiekzaal was lager dan de straat en zodoende was er steeds een grote groep toeschouwers - leraren, sportenthousiasten en ook gewone voorbijgangers - die door de ramen of binnen het spel kwamen zien. De mannen die studeerden voor sportleraar hadden het spel direct opgenomen nadat Jim Naismith het in onze klas van studentsecretarissen had geïntroduceerd. Deze faculteit vormde dus ook een team. Nog voor de school dat jaar haar deuren sloot, voor de vakantie, hielden wij het eerste toernooi en ons team won, tot onze grote vreugde, van de medische faculteit en de sportleraren.

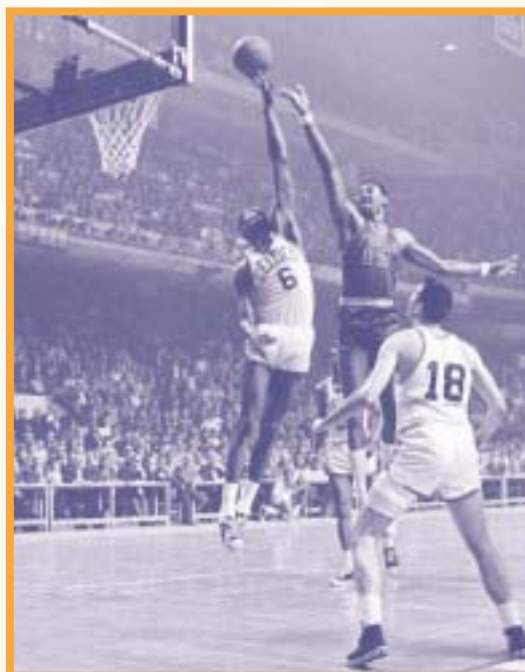
Tot 1915, toen de "Joint Rules Committee" werd gevormd, waren er maar liefst vijf verschillende soorten spelregels. Jarenlang discussieerden teams voor een wedstrijd over welke soort regels gebruikt moest worden. Vaak speelden ze de eerste helft met een soort spelregels en de tweede helft met weer een ander soort.

DE EERSTE WEDSTRIJD

Dat toernooi betekende de eerste publieke demonstratie van het spel. De eerste wedstrijd begon om kwart over vijf 's middags op 11 maart 1892. De studentsecretarissen versloegen de student-sportleraren met 5-1 en meer dan 200 toeschouwers waren getuige. Ondanks het begrijpelijk onhandige spel van deze pioniers, waren zij eensgezind overdonderd door hun nieuwe ervaring. Iedereen was het er over eens dat er eindelijk een nieuw spel was met enorme mogelijkheden. Een van de student-sportleraren was zo overenthousiast dat hij het papier waarop de dertien regels stonden van het mededelingsbord verwijderde en in zijn bureau verstopte, omdat hij bang was dat het verloren zou gaan. Naismith's regels werden voor het eerst gepubliceerd in de 'Triangle' van 15 januari 1892, het schoolblad.'

BASKETBALL GAAT DE WERELD OVER

Vanuit het Springfield College verspreidde de basketballsport zich over de hele wereld, vooral door toedoen van de Young Men's Christian Association (YMCA). De YMCA-secretarissen zorgden voor een snelle ontwikkeling buiten Amerika, terwijl ook buitenlandse studenten het spel naar hun eigen land brachten. In Frankrijk werd er voor het eerste gebasketballd in 1897, in 1900 in Canada en Alaska, op de Filippijnen en in India in 1910. De NBB is opgericht op 15 juli 1947. Basketball was in Saint Louis (1904) demonstratiesport tijdens

de Olympische Spelen. Het internationaal Olympisch Comité legde het verzoek naast zich neer om "The American Game" in 1932 op te nemen in het officiële programma tijdens de Olympische Spelen in Los Angeles. Vanaf 1936 werd de sport definitief opgenomen in het Olympisch programma, maar alleen nog voor mannenteams. In Berlijn had Jim Naismith de eer de eerste "Olympische" bal aan te passen. De USA versloegen in de buiten - op een tennisveld - gespeelde finale Canada met 19-8. Pas vanaf 1976 konden ook vrouwenlandenteams deelnemen aan de Olympische Spelen.

OP 18 juni 1932 werd in Genève de FIBA (Fédération Internationale de Basketball Amateur) opgericht. Vanwege de oprichting in Genève is de officiële FIBA-voertaal nog steeds Frans. Op het moment van oprichting speelden circa achttien miljoen mensen in ruim vijftig landen basketball. R. William Jones, de eerste FIBA-directeur (die van 1932-1976 in functie was) zorgde tijdens zijn loopbaan voor de verspreiding van basketball in zo'n 130 landen. Inmiddels staat de afkorting FIBA voor: Fédération Internationale de Basketball. De FIBA heeft in de loop der jaren vele internationale toernooien en kampioenschappen, voor alle leeftijdscategorieën, in het leven geroepen. Naast de Olympische basketballtoernooien zijn dat bijvoorbeeld het Europees Kampioenschap voor herenlandenteams (sinds 1935) en dameslandenteams (1938), het wereldkampioenschap voor herenlandenteams (1950) en dameslandenteams (1953), de Europacup voor voor herenlandskampioenen (1958) en dameslandskampioenen (1959) en verschillende Europacup toernooien voor clubteams, voor het eerst in 1967.